

“ДАСАН ЗОХИЦОХУЙН ЗАМ: МАЛЧИН, МАЛ АМЬТАН, ТАЛ ХЭЭРИЙН НЭГ ЭРҮҮЛ МЭНД” ТӨСӨЛ
RESILIENT THREADS: ONE HEALTH FOR CASHMERE COMMUNITIES, HERDS, AND STEPPES OF MONGOLIA

“БАЯНДЭЛГЭРИЙН УЛААН ҮҮЛДРИЙН ЯМААНЫ ЦӨМ СҮРГИЙГ НӨХӨН СЭРГЭЭХ”

дэд төслийн хэрэгжилтийн тайлан

“BAYANDELGER RED GOAT CORE HERD RESTORATION” subproject

Гүйцэтгэгч байгууллага:
Implementing Organization:

“Нутаг Академи” НҮТББ
Nutag Academy NGO

Хамрах хүрээ:
Project Area:

Монгол Улс, Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Дэлгэр баг
Delger bagh, Bayandelger soum, Sukhbaatar province, Mongolia

Тайлант хугацаа:
Reporting Period:

2025.05.20 - 2026.05.10
20 May 2025 - 10 May 2026

Дэд төслийн танилцуулга

“Дасан зохицохуйн зам: малчин, мал амьтан, тал хээрийн нэг эрүүл мэнд” төслийн хүрээнд Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн ямааны генетик нөөцийг хамгаалах, цөм сүргийг нөхөн сэргээх, үржлийн чанар, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх зорилгоор зохиомол хээлтүүлэг болон мал үржлийн цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэв.

Хэрэгжүүлсэн үндсэн үйл ажиллагаа

Дараах ажлуудыг үе шаттай зохион байгууллаа.

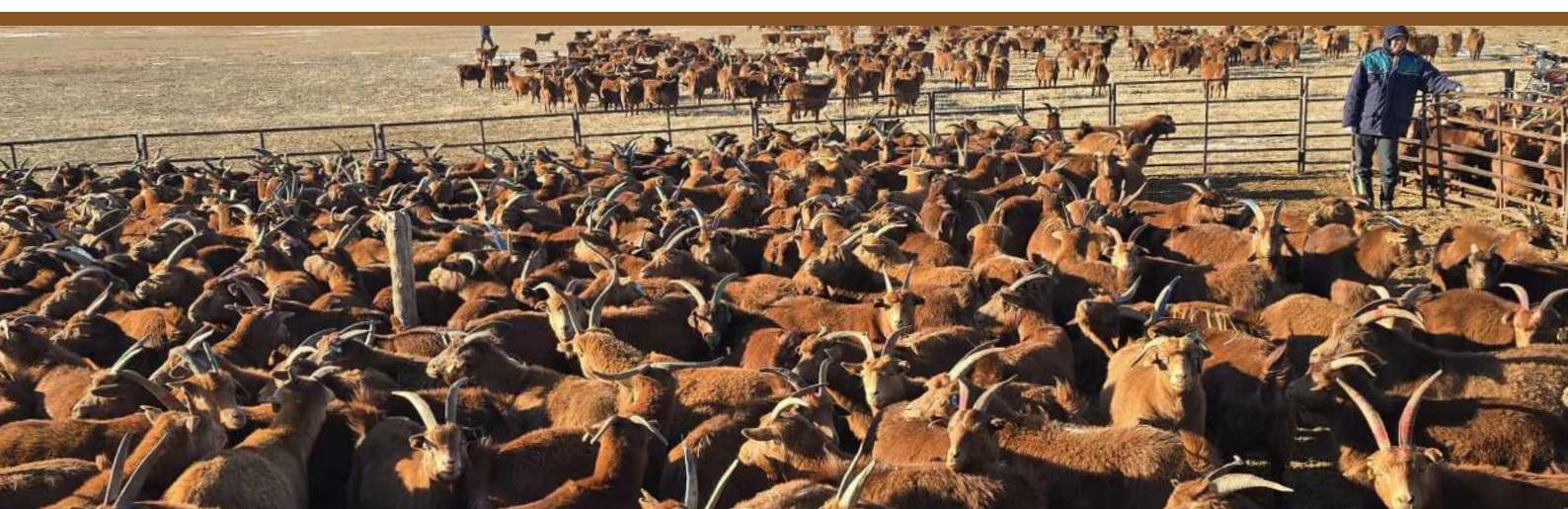
- Малчид, мэргэжилтнүүдэд зохиомол хээлтүүлгийн ач холбогдлын талаар сургалт, мэдээлэл хүргэв.
- Төсөлд хамрагдаж буй 17 малчин өрхийн 855 толгой эм ямааг ангилан ялгаж бүртгэлжүүлэв
- Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн шилмэл ухныг үржлийн зориулалтаар сонгож, эрүүл мэндийн шинжилгээнд хамруулав.
- 50 ямаанаас цус, баасны дээж авч эрдэс болон паразитын шинжилгээ хийлгэв.
- Хээлтүүлэгт ирсэн 855 ямаанаас 605 ямаа зохиомол хээлтүүлэгт хамрагдаж малчидтай хариуцлагын гэрээ байгуулж зөвлөгөө өгсөн.
- Төлийн бүртгэл хийж ажлын үр дүнд дүгнэлт хийв.

Subproject Background

“Bayandelger Red Goat Core Herd restoration” subproject was designed to conserve the genetic resources of the Bayandelger Red goat, restore its nucleus breeding herd, and enhance reproductive performance and productivity through artificial insemination (AI) and an integrated livestock breeding program.

Summary of Subproject Activities

- Capacity Building: Training sessions were conducted to increase awareness among herders and livestock specialists about the benefits and practical application of artificial insemination.
- Herd Registration: A total of 855 breeding females from 17 herder households were identified, classified, and formally registered.
- Breeding Stock Selection: High-quality Bayandelger Red breeding bucks were selected and underwent comprehensive health examinations.
- Health Diagnostics: Blood and fecal samples from 50 goats were analyzed to assess mineral status and identify the presence of internal parasites.
- Artificial Insemination: Of the registered females, 605 were artificially inseminated. Responsibility agreements were established with participating herders, who also received technical training and guidance. Among the inseminated goats, 535 successfully conceived, resulting in an impressive conception rate of 88.4%.
- Outcome Evaluation: Kid registration was completed, and reproductive performance was evaluated through field observations and monitoring.

Үйл ажиллагааны үр дүн

Зохиомол хээлтүүлэгт хамруулахаар сонгосон 855 ямаанаас орооны мөчлөг таараагүй болон бусад шалтгааны улмаас 605 ямаанд зохиомол хээлтүүлэг хийжээ. Үүнээс 535 ямаа хээл авч, хээл авалтын хувь 88.4% болсон нь технологийн үр дүн өндөр байгааг харууллаа. Хээл авсан 535 ямаанаас 128 нь ихэрлэж, нийт 659 ишиг бойжсон бөгөөд төллөлтийн хувь 123.2% хүрсэн байна.

Эндээс үзэхэд зохиомол хээлтүүлэг, үржлийн бүртгэл, сүргийн ангилалт, эрүүл мэндийн хяналтын арга хэмжээ нь Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн ямааны цөм сүргийг нөхөн сэргээх, генетик нөөцийг хамгаалах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэхэд бодит үр дүн үзүүлээ.

Өндөр хээл авалт, ихэрлэлтийн хувь, төллөлтийн амжилт нь төслийн зорилго амжилттай хэрэгжсэнийг харуулж байна.

Key Results

Reproductive Performance: A total of 659 kids were born from 535 breeding does, including 128 sets of twins. The kidding rate reached 123.2%, demonstrating strong reproductive performance.

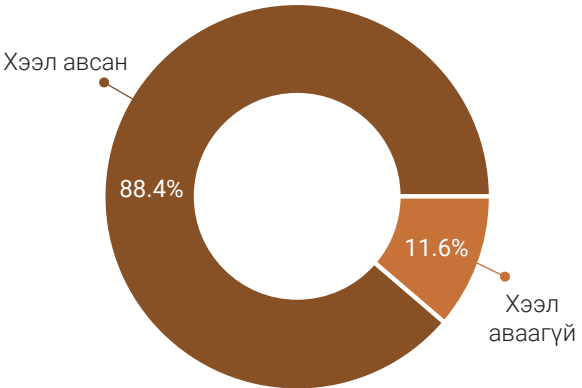

График. Төллөлтийн мэдээ

Цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн ямааны үржлийн цөм сүргийг бүрдүүлж, үүлдрийн үнэт шинжийг хадгалан сайжруулах зорилгоор дараах арга хэмжээг үе шаттай хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Үүнд:

- Баяндэлгэр сумын үржлийн ямааг бүрэн ангилан ялгалт хийж үүлдэрлэг байдлыг тогтоосноор шилмэл сүргийг сонгон үржлийн цөм сүрэг байгуулах.
- Үржлийн зориулалтын ухна бойжуулах аж ахуй байгуулж, шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг бүрдүүлэх.
- Бойжуулсан ухнуудыг малчдад болон бусад бүс нутгийн сүргийг сайжруулахад ашиглах, түрээсийн тогтолцоог хөгжүүлэх.
- Зохиомол хээлтүүлэг, үржлийн үнэлгээ, бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан зэрэг дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, сүргийн генетик нөөц, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх.
- Үржлийн бүртгэл, гарал үүслийн мэдээллийг тогтмол хөтөлж, шилмэл сүргийг тогтвортой үржүүлэх.

Future Actions

- Breed Evaluation: Conduct a comprehensive classification and evaluation of all breeding goats in Bayandelger soum to identify superior animals and establish a strong nucleus breeding herd.
- Specialized Breeding Farm: Establish a dedicated breeding facility for raising elite breeding bucks, supported by long-term technical and financial investment.
- Genetic Improvement: Utilize selected breeding bucks to improve local and regional goat populations through a structured buck-leasing system that expands access for herders. Implement genetic evaluations focusing on cashmere fiber diameter, fiber length, color, body conformation, and environmental resilience.
- Record Keeping: Maintain accurate breeding records and pedigree information to support sustainable selection, genetic improvement, and multiplication of superior animals.

Баяндэлгэрийн улаан үүлдрийн ямааны үржлийн ажлыг боловсронгуй болгох чиглэлд

- Ямаан сүргийн үржлийн ажлын стратеги, үржүүлгийн хөтөлбөрийг боловсруулан мөрдөж, үржлийн үнэт шинж чанартай ямааг сонгон үржүүлэх тогтолцоог бүрдүүлэх.
- Сүргийн дундаас ноолуурын ашиг шим, бие цогцос, өсөлт бойжилт, үржил шимийн үзүүлэлтээрээ тэргүүлэх гойд ашиг шимт ухна, эм ямааг шилэн сонгож үржилд ашиглах.
- Үржлийн ухнуудыг үр төлийн чанараар үнэлж шалгаруулах ажлыг тогтмол зохион байгуулж, хамгийн өндөр үнэлгээтэй ухнуудыг үржлийн үндсэн сайжруулагчаар ашиглах.
- Ухнуудын үр төлийн чанарын үнэлгээнд үндэслэн үржлийн үнэт шинжийг бататгах зорилгоор удам дагуулан үржүүлэх ажлыг хэрэгжүүлэх.
- Үржил селекцийн ажлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, тасралтгүй явуулснаар Баяндэлгэрийн улаан ямааны үүлдрийн онцлог шинж чанарыг хадгалан хамгаалах, генетик нөөцийг бэхжүүлэх, ноолуурын үйлдвэрлэлийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх боломж бүрдэнэ.

Дүгнэлт

Ийнхүү үржлийн ажлыг зөв зохион байгуулж, шилэн сонголт, удам дагуулан үржүүлэх аргыг тууштай хэрэгжүүлснээр Баяндэлгэрийн улаан ямааны сүргийн чанар эрчимтэй сайжирч, орон нутгийн мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн эдийн засгийн үр өгөөж нэмэгдэх нөхцөл бүрдэх юм.

Strategic Actions for Strengthening the Breeding Program

- Comprehensive Breeding Strategy: Develop and implement a structured breeding program focused on improving genetic quality and production performance.
- Selection of Breeding Stock: Identify outstanding bucks and does based on cashmere quality, body conformation, growth performance, and reproductive traits.
- Progeny Evaluation: Regularly assess offspring performance and use breeding bucks with the highest genetic merit as key herd improvers.
- Line Breeding: Apply carefully managed line-breeding practices to strengthen desirable traits while maintaining genetic health and diversity.
- Science-Based Selection: Implement continuous, evidence-based breeding programs to preserve the unique characteristics of the Bayandelger Red goat while improving cashmere productivity and overall herd performance.

Conclusion

Systematic breeding management, rigorous selection of superior animals, and the consistent application of well-managed line breeding will significantly enhance the genetic quality of the Bayandelger Red goat population. Over the long term, these efforts will increase productivity, improve livelihoods and economic returns for local herders, and support the sustainable development of the livestock sector in Bayandelger soum.

Та төсөлтэй холбоотой дэлгэрэнгүй мэдээллийг дараах хаягаар авна уу.
For More Information About the Project

🖱 www.rtproject.mn

📘 [www.facebook.com/Дасан Зохицохуйн Зам - Resilient Threads Project](https://www.facebook.com/Дасан-Зохицохуйн-Зам)